

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วิเคราะห์กลุ่มผู้นำชุมชน ด้านข้อมูลพื้นฐาน การจัดการ สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

การนำเสนอในผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 50 คน โดยจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อ.เชียงคาน จ.เลย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คนในชุมชนโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และค้าขาย มีการดำรงชีวิตเกี่ยวกับวัฒนธรรมตามประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่อยู่เสมอ สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวจากอดีตเคยรุ่งเรืองมาก ก่อนที่ประเทศเพื่อนบ้านจะปิดชายแดน ส่วนสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ได้กลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง เพราะอำเภอเชียงคานได้กลายมาเป็นถิ่นนิยมของการท่องเที่ยวสมัยนี้

1.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

- (1) ทิศเหนือติดต่อกับแขวงไชยบุรี (ประเทศลาว) และอำเภอปากชม
- (2) ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอปากชม
- (3) ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเมืองเลย
- (4) ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอท่าลี่และแขวงไชยบุรี (ประเทศลาว)

1.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของอำเภอเชียงคาน มี 2 ลักษณะคือ มีที่ราบลุ่มที่ราบเชิงเขาและที่ภูเขา มีที่ราบร้อยละ 60 ของพื้นที่ทั้งหมด ที่ภูเขาร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด มีแม่น้ำที่สำคัญ 6 สาย

1.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู

- (1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม
- (2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน
- (3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม

1.1.1.4 ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่คนในพื้นที่ประกอบอาชีพ ดังนี้

- (1) การเกษตรกรรม
- (2) การปศุสัตว์ เกษตรกร
- (3) การประมง
- (4) เหมืองแร่
- (5) การอุตสาหกรรม
- (6) การพาณิชย์กรรม/การบริการ

1.1.1.5 ด้านการคมนาคม

มีเส้นทางติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด ประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- (1) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 201 อำเภอเมืองเลย - อำเภอเชียงคาน
- (2) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 211 อำเภอเชียงคาน - อำเภอปากชม
- (3) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2108 บ้านธาตุ อำเภอเชียงคาน-อำเภอปากชม
- (4) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2249 บ้านสงเปือย อ.เชียงคาน-บ้านไร่ทาม
- (5) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2154 บ้านนาบอน - บ้านกลาง อำเภอเชียงคาน
- (6) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2195 อำเภอเชียงคาน - อำเภอท่าลี่

1.1.1.6 ด้านการโทรคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

มีหน่วยงานที่คอยให้บริการประชาชนด้านโทรคมนาคม ดังนี้

- (1) มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง
- (2) บริษัท ทีโอที 1 แห่ง

1.1.1.7 ด้านการสาธารณสุข

มีการบริการน้ำประปาระดับอำเภอและตำบล หมู่บ้าน ดังนี้

- (1) การประปาส่วนภูมิภาคอำเภอ 1 แห่ง
- (2) การประปาส่วนภูมิภาคตำบลธาตุ 1 แห่ง
- (3) การประปาหมู่บ้าน 61 แห่ง

1.1.1.8 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

(1) ทรัพยากรดิน ทรัพยากรดินในพื้นที่อำเภอเชียงคาน ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นดินร่วนปนทรายไม่สามารถจะดูดซับน้ำไว้ได้นาน

(2) ทรัพยากรน้ำ มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำเหือง แม่น้ำเลย จะมีน้ำไหลตลอดทั้งปี ลำน้ำสวย ลำน้ำสวย ลำน้ำมี ในฤดูแล้งน้ำจะแห้ง

(3) ทรัพยากรป่าไม้ มีพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าภูหงษ์ เนื้อที่ ประมาณ 21,725 ไร่ ป่าภูช้างและป่าภูนกอก เนื้อที่ 50,812 ไร่ ป่าภูเขากว้างปากชม มีเนื้อที่ 162,821 และป่าภูเหล็ก เนื้อที่ 707 ไร่

(4) ทรัพยากรแร่ธาตุ มีแร่ธาตุที่สำคัญได้แก่ หินแกรนิต แร่เหล็ก แร่แมงกานีส แร่แบไรต์ และทรายน้ำโขง

1.1.2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของ อ.เชียงคาน จ.เลย

โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้ส่งผลต่อความสามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจากการสัมภาษณ์แล้วโดยส่วนใหญ่ผู้ที่ให้สัมภาษณ์มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว คือ เข้าร่วมประชุมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคาน จากการให้ความร่วมมือทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจระหว่างคน ในท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือ จัดทำเอกสารชี้แจง หรือฝึกอบรมให้ความรู้

แก่ชาวบ้านในเรื่องของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

1.1.3 ทักษะของคนในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์โดยส่วนใหญ่คิดว่าทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ วัด บ้าน ไม้เก่า และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ คือ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว และต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการอนุรักษ์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และในปัจจุบันชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านอยู่จำนวนไม่มากนัก ชุมชนมีนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวในเรื่องการสร้างบ้านได้กำหนด วัสดุที่ใช้ คือ ไม้ และไม่ให้ทาสีที่ฉูดฉาด แต่ควรทาสีไม้ในการตกแต่งบ้าน ในชุมชนมีกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับด้านการจัดการท่องเที่ยว แต่ยังไม่มีความชัดเจนที่เป็นระบบ และโดยส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบให้ความสำคัญต่อการดูแลป้องกันแหล่งท่องเที่ยวจากความเสื่อมโทรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และจัดหน่วยงานที่มาดูแลอย่างเต็มรูปแบบ ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว คือ ปัญหาขยะและปัญหาสภาพการจราจรติดขัด จึงควรมีการจัดหน่วยงานไว้คอยรับผิดชอบปัญหา ดังกล่าวให้เพียงพอเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีของเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.1.4 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.1.4.1 จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบัน

ความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่หลากหลายมีการใช้วิถีชีวิตที่เรียบง่าย การเดินทางมาท่องเที่ยวค่อนข้างสะดวก

1.1.4.2 จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบัน

ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร มีอัตราค่าบริการที่ไม่เป็นมาตรฐาน ปริมาณขยะค่อนข้างเยอะ ส่งผลเสียต่อภูมิทัศน์ด้านการท่องเที่ยว

1.1.4.3 โอกาสในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ภาครัฐให้ความสนใจในการพัฒนาอนุรักษ์ชุมชนบ้านไม้เก่าเมืองโบราณส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งสื่อต่างๆ ให้ความสนใจในการเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวซึ่งถือได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดี

1.1.4.4 อุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ปัญหาเรื่องราคาค่าน้ำมันแพง เศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาทางด้านความขัดแย้งทางการเมืองและภัยธรรมชาติ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวที่ลดลง

1.1.5 วิเคราะห์แนวทางเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

จัดทำกรประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งหน่วยงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุในการดูแลรับผิดชอบ มีการกำหนดระบบการจัดการที่ดีในด้านสาธารณสุขเพื่อให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

1.2 สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

จากการอภิปรายประชุมกลุ่มย่อยโดยได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอปัญหา สามารถวิเคราะห์สรุปปัญหาได้ดังนี้

- 1.2.1 แนวทางการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
- 1.2.2 ด้านศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยว ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
- 1.2.3 ปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ
- 1.2.4 วิธีการสนับสนุนนักท่องเที่ยวให้ได้รับความรู้ และความเข้าใจจากการท่องเที่ยวในพื้นที่
- 1.2.5 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ในการมาท่องเที่ยวที่มีอำเภอเชียงคาน
- 1.2.6 การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวที่เชียงคาน ได้นานขึ้น

และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

1.2.7 แนวทางการอนุรักษ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มเติมในพื้นที่ เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.2.8 ด้านการรักษาความปลอดภัย และสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

1.2.9 แนวทางแก้ไขปัญหา และผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

และสามารถสรุปแนวทางการแก้ปัญหาพร้อมกันระหว่างผู้อภิปรายและตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.3 สรุป วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว อ.เชียงคาน จ.เลย

จากการศึกษาด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถอธิบายรายด้านได้ดังนี้ ด้านเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุ ระหว่าง 15-22 ปี มากที่สุด จำนวน 141 คนคิดเป็นร้อยละ 35.25 ด้านสถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพโสดเป็นส่วนใหญ่จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 ส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 7,001 – 10,000 บาทบาท มากที่สุดจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 276 คนคิดเป็นร้อยละ 69

ในด้านความสำคัญและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพล

สม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.72$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสะดวกของระยะทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.59$)

ในด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในปัจจัยด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติมีระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัยของสภาพที่ตั้งด้านสภาพแวดล้อมที่มีต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.81$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความปลอดภัยในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.70$)

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า การที่มีป้ายบอกทิศทางที่ชัดเจนจากที่จอดรถไปยังแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงป้ายที่แสดงถึงสถานที่จอดรถประเภทต่างๆ มีระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมาคือ มีระบบการสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.77$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.575$)

ในด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า การวางผังของสิ่งต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวมีระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.83$) รองลงมา คือ การตกแต่งมีความกลมกลืนกับแหล่งท่องเที่ยว และด้านความสะอาด ซึ่งในภาพรวมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.71$)

ในด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย ราคาค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมาคือ ด้านค่าที่พัก และด้านราคาของที่ระลึก ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ค่าใช้จ่ายมีความคุ้มค่าในการเดินทางท่องเที่ยว (ตามลักษณะการคมนาคม และระยะทางการเข้าถึงเฉลี่ยโดยรวม) ($\bar{x} = 3.66$)

ในด้านการรวมกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในปัจจัยด้านการรวมกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย มีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆอยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือติดกัน มีระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.65$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงกัน ($\bar{x} = 3.640$)

1.4 สรุปผลการวิเคราะห์ผลสมมติฐาน โดยการทดสอบด้วยวิธี Chi-Square

สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ผลสมมติฐาน โดยการทดสอบด้วยวิธี Chi-Square ได้ว่า

1.4.1 เพศของนักท่องเที่ยว

มีค่า P-value ในภาพรวมเท่ากับ 0.996 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050 แสดงว่าเพศ ของนักท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยว อ.เชียงคาน จ.เลย

1.4.2 อายุของนักท่องเที่ยว

มีค่า P-value ในภาพรวมเท่ากับ 0.660 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050 แสดงว่าอายุของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สามารถดูได้จาก

1.4.3 สถานภาพของนักท่องเที่ยว

มีค่า P-value ในภาพรวมเท่ากับ 0.591 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050 แสดงว่าสถานภาพของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยว อ.เชียงคาน จังหวัดเลย

1.4.4 อาชีพของนักท่องเที่ยว

มีค่า P-value ในภาพรวมเท่ากับ 0.116 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050 แสดงว่าอาชีพของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แต่มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยย่อย ในเรื่องของ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (P-value = 0.016) และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (P-value = 0.010) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050

1.4.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว

มีค่า P-value ในภาพรวมเท่ากับ 0.079 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050 แสดงว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แต่มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยย่อย ความสำคัญและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว (P-value = 0.007) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050

1.4.6 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว

มีค่า P-value ในภาพรวมเท่ากับ 0.461 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.050 แสดงว่าระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยว อ.เชียงคาน จังหวัดเลย

1.5 วิเคราะห์การพัฒนาด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้ SWOT Analysis

1.5.1 จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.5.1.1 แหล่งท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์

โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ อันอุดมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยวประเภทสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์และโบราณสถาน เช่น วัดศรีคุณเมือง และบ้านไม้เก่า 100 ปี ก่อนข้างมีความสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม เช่น ภาษา อาหาร ขนบธรรมเนียม ประเพณี เช่น ประเพณีผิชนน้ำ พิธีสาคลอยเคราะห์ วิถีความเป็นอยู่ของชาวบ้านหมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ เป็นต้น ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวคั้งที่กล่าวมาข้างต้น จัดว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.5.1.2 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย

ภายในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น บ้านไม้เก่า 100 ปี แม่น้ำโขง วัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมือง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น

1.5.1.3 อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์

ซึ่งสืบทอดกันมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็น ประเพณีฝั้นน้ำ ประเพณีผาสาท ลอยเคราะห์ และการดักบาตรข้าวเหนียว รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนเชียงคาน เช่น ภาษา อาหาร ภูมิปัญญา งานฝีมือ เป็นต้น

1.5.1.4 สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ห่างไกลกันมากนัก

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงกันในเวลาไม่นานนัก ได้แก่ การเดินทางท่องเที่ยวจากชุมชนบ้านไม้เก่า 100 ปี ไปยังวัดเก่าแก่ และเดินทางไปยังแก่งคุดคู้ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่อยู่ในละแวกเดียวกันสามารถเดินทางด้วยรถจักรยาน ซึ่งเป็นที่นิยมแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวที่ว่า “หากมาถึงเชียงคานต้องปั่นจักรยานเที่ยว ถึงจะเรียกได้ว่ามาเชียงคาน”

1.5.1.5 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่โดดเด่น

พื้นที่โดยรอบล้อมล้อมด้วยภูเขา ในฤดูหนาวจะหนาวเย็นเป็นพิเศษ ผสานกับความงามของริมฝั่งแม่น้ำโขง ทำให้ลักษณะทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวเป็นเสน่ห์สำคัญที่เป็นส่วนในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมยังพื้นที่

1.5.1.6 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปอย่างสะดวก

มีระบบการคมนาคมค่อนข้างสะดวก ในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้ 2 เส้นทาง คือ ทางบก และทางอากาศ

1.5.1.7 อำเภอเชียงคาน เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงในจังหวัดเลย

เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจอยู่ค่อนข้างมากและหลากหลาย มีสถานที่ที่เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป ได้แก่ แก่งคุดคู้ ผลิตภัณฑ์ของฝากที่ระลึก เช่น มะพร้าวแก้ว ผ้าหม่นวม จากผลิตภัณฑ์และสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวจึงส่งผลให้อำเภอเชียงคาน เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในจังหวัดเลย

1.5.1.8 ชุมชนมีความเข้มแข็ง

ด้านการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของการสร้างบ้านไม้เก่าในบริเวณถนนริมโขง โดยเน้นการทำดี หรือการออกแบบบ้านด้วยสีไม้ เพื่อเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ชุมชนบ้านไม้เก่า 100 ปี อีกทั้งชุมชนยังมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และยังให้ความร่วมมือในการแสดงประวัติความเป็นมาของเมืองเชียงคานให้นักท่องเที่ยวได้รับชม

1.5.2 จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.5.2.1 การขาดการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

ในการกำหนดข้อปฏิบัติ ยังไม่ยึดถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เช่น ไม่มีการกำหนดมาตรฐานการออกแบบการก่อสร้างอาคาร บ้านเรือนที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีผู้ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติ ทำให้ขาดการจัดการที่ดี ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ชุมชน

1.5.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไม่เพียงพอ

ต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ห้องสุขา ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากในช่วงวันหยุดยาว และเทศกาลต่างๆ

1.5.2.3 ขาดป้ายบอกเส้นทาง และป้ายสื่อความหมาย

ขาดความเด่นชัด และไม่เพียงพอของป้ายบอกทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และไม่สื่อความหมายเท่าที่ควร ขาดความกลมกลืนกับเอกลักษณ์ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

1.5.2.4 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่

ท้องถิ่นยังขาดผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของท้องถิ่นในจำนวนที่เพียงพอ อันเป็นในด้านการสร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชนยังไม่ดีเท่าที่ควร

1.5.2.5 ขาดการประชาสัมพันธ์และการจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ

ในด้านการจัดงานประเพณีประจำปี หรือการชักชวนให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยวยังไม่ดีเท่าที่ควร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงวันเวลาในการจัดงานประเพณีดังกล่าว จึงควรมีการจัดการด้านการประชาสัมพันธ์และการจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้

1.5.2.6 ขาดหน่วยงานในการประสานงานด้านการท่องเที่ยว

ระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ขาดความเข้าใจในการให้ความร่วมมือของชุมชน จึงควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

1.5.2.7 ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการท่องเที่ยว

ประชาชนในท้องถิ่นบางส่วนยังไม่ทราบว่าในท้องถิ่นของตนมีแหล่งท่องเที่ยวอะไรบ้าง มีประวัติความเป็นมาอย่างไร และยังขาดความรู้สึกรับผิดชอบในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว และรักษาความเป็นระเบียบในการลดมลพิษทางสายตาในการท่องเที่ยว เป็นต้น

1.5.3 โอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.5.3.1 ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เริ่มให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ มีการกำหนดนโยบายแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวในอำเภออื่นๆ ที่มีพื้นที่เชื่อมต่อกัน

1.5.3.2 การท่องเที่ยวระหว่างประเทศในพื้นที่พรมแดนติดต่อกับ

เนื่องจากอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ตั้งอยู่ระหว่างเขตพรมแดนระหว่างไทยกับลาว จึงส่งผลต่อโอกาสในอนาคตที่จะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

1.5.3.3 สร้างสะพานและทำถนนเชื่อมต่อกันระหว่างประเทศ

เปิดโอกาสให้มีการเดินทางระหว่างประเทศ ทั้งนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านและชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยว ส่งผลต่อความเจริญรุ่งด้านสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่

1.5.3.4 การประสานความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

การทำข้อตกลงร่วมกันในเรื่องของภาษีสินค้า การเข้า-ออกประเทศโดยไม่เข้มงวดมากจนเกินไป เพื่อเปิดโอกาสให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเติบโตได้เร็วขึ้น

1.5.3.5 กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวรูปแบบหลากหลายในพื้นที่

มีการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่มีอยู่เดิม เพื่อเป็นการสร้างความน่าดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม เช่น การท่องเที่ยวแบบไร้ความเร่งรีบ (Slow Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นต้น

1.5.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ของการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.5.4.1 ปัญหาการผันผวนของราคาน้ำมัน

ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ต่ำกว่าปริมาณนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว ส่งผลให้รายได้ของคนในชุมชนลดลง

1.5.4.2 สถานการณ์การเมือง

ปัญหาการเมืองความไม่สงบของการเมืองส่งผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน เนื่องจากค่านิ่งถึงความไม่ปลอดภัย และไม่แน่นอนซึ่งอาจส่งผลในการเดินทางท่องเที่ยว

1.5.4.3 ฤดูกาล

สภาพฤดูกาล ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวยังพื้นที่ของนักท่องเที่ยว ทำให้การเดินทางค่อนข้างเป็นไปอย่างลำบาก อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวได้

1.5.4.4 ภัยธรรมชาติ

เนื่องจากปัจจุบันสภาวะโลกร้อน ส่งผลให้แต่ละภูมิภาคทั่วโลกได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็น พายุ น้ำท่วม และแผ่นดินไหว เป็นต้น พื้นที่อำเภอเชียงคานก็เป็นอีกแห่งหนึ่งในประเทศไทย ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ คือ แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นในประเทศลาว ส่งผลให้พื้นที่ชายแดนติดประเทศลาวได้รับแรงสั่นสะเทือนที่ 5.4 ริกเตอร์ เป็นผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว ด้านความไม่แน่นอนของภัยธรรมชาติที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

1.5.4.5 มีการเอาเปรียบนักท่องเที่ยวในการให้บริการ

มีผู้ประกอบการบางส่วนยังฉวยโอกาสเอาเปรียบนักท่องเที่ยวด้วยการขึ้นราคาสินค้าและบริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.6 สรุปการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน จังหวัดเลย เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ด้านของประเมินแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในทุกดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนเชียงคาน ได้คะแนนรวมทั้งสิ้น 67.5 คะแนน ซึ่งจัดว่ามีมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับดี หรือ ได้สัญลักษณ์ ★ ★ ★

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สามารถอภิปรายผลการศึกษาวิจัย ได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ ด้านข้อมูลพื้นฐาน การจัดการ สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก และแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

คนในชุมชนโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และค้าขาย มีการดำรงชีวิตเกี่ยวกับวัฒนธรรมตามประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่อยู่เสมอ สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวจากอดีตเคยรุ่งเรืองมากในสมัยก่อนที่ประเทศเพื่อนบ้านจะปิดชายแดน ส่วนสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ได้กลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง เพราะอำเภอเชียงคานได้กลายมาเป็นที่นิยมของการท่องเที่ยวสมัยนี้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดกฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยเสาวลักษณ์ และพงษชา โปษะนันท์ (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่า มรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประจักษ์พยานของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ได้มีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตร่วมสมัยที่สาธารณชนจะต้องเข้าถึง รับรู้ได้ การที่จะปกป้องคุ้มครองและอนุรักษ์หลักฐานทางกายภาพของโบราณสถานที่ยังคงอยู่ จิตวิญญาณขนบธรรมเนียมที่สืบทอด รวมทั้งบริบทที่เกี่ยวข้องในภาพรวมทั้งหมด จะต้องสร้างความเข้าใจและทำให้เกิดความตระหนักในคุณค่าความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมในกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นและผู้มาเยือน ด้วยลักษณะที่มีความสมดุลและปรับใช้ตามสภาพที่เป็นอยู่

2.1.2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของ อ.เชียงคาน จ.เลย

โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็น ไปอย่างรวดเร็ว มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้ส่งผลต่อความสามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยส่วนใหญ่ผู้นำชุมชนและประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว และพัฒนาการท่องเที่ยว คือ เข้าร่วมประชุมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงคาน จากการใช้ความร่วมมือทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจระหว่างคนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และส่วนใหญ่เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือ จัดทำเอกสารชี้แจง หรือฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านในเรื่องของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยจะสอดคล้องตามแนวคิดด้านหลักการและวัตถุประสงค์ของกฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ โดย เสาวลักษณ์ พงษชา โปษะนันท์ (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเข้ามามีมีส่วนร่วมของผู้อาศัยในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จของแผนงานด้านการอนุรักษ์ และควรได้รับการสนับสนุนการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นอันดับแรก

2.1.3 วิเคราะห์ทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

โดยส่วนใหญ่คิดว่าทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ แม่น้ำโขง วัด บ้านไม้เก่า และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ คือ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนท้องถิ่นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีในคุณค่าของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว และต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการอนุรักษ์พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และในปัจจุบันชุมชนมีราษฎรชาวบ้านอยู่จำนวนไม่มากนัก ชุมชนมีนโยบายในการจัดการท่องเที่ยวในเรื่องการสร้าง

บ้านได้กำหนด วัสดุที่ใช้ คือ ไม้ และไม้ให้ทาสีที่ดูฉลาด แต่ควรทาสีไม้ในการตกแต่งบ้าน ในชุมชนมีกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับด้านการจัดการท่องเที่ยว แต่ยังไม่มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ และโดยส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบให้ความสำคัญต่อการดูแลป้องกันแหล่งท่องเที่ยวจากความเสื่อมโทรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และจัดหน่วยงานที่มาดูแลอย่างเต็มรูปแบบ ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว คือ ปัญหาขยะ, ปัญหาสภาพการจราจรติดขัด ควรมีจัดหน่วยงานไว้คอยรับผิดชอบปัญหาดังกล่าวให้เพียงพอ เพื่อภาพลักษณ์ที่ดีของเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยที่สอดคล้องกับแนวคิดของคุณภักดิญา อภิสุภกรกุล และคณะ(2550) ที่กล่าวไว้ว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว คือ การให้ความร่วมมือของคนในชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ซึ่งแต่ละฝ่ายควรเห็นคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยว และมีจิตสำนึก รักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยว และมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ นูมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจและนำมาศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว

2.1.4 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.1.4.1 จุดแข็งด้านการท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบัน ความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยว มีการใช้วิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่หลากหลาย การเดินทางมาท่องเที่ยวค่อนข้างสะดวก

2.1.4.2 จุดอ่อนด้านการท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบัน ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านขายสินค้า ร้านอาหาร มีอัตราค่าบริการที่ไม่เป็นมาตรฐาน ปริมาณขยะค่อนข้างมาก ส่งผลเสียต่อภูมิทัศน์ด้านการท่องเที่ยว

2.1.4.3 โอกาสในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งภาครัฐต้องให้ความสนใจในการพัฒนาอนุรักษ์ชุมชนบ้านไม้เก่าเมืองโบราณส่งผลต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งสื่อต่างๆ ให้ความสนใจในการเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดี

2.1.4.4 อุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ปัญหาเรื่องราคาค่าน้ำมันแพง เศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาทางด้านความขัดแย้งทางการเมือง และภัยธรรมชาติ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบบนโดยตรงต่อการเดินทางท่องเที่ยวที่ลดลง

2.1.5 วิเคราะห์แนวทางเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ อ.เชียงคาน จังหวัดเลย

โดยส่วนใหญ่มีการเสนอให้จัดทำโครงการประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งหน่วยงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุในการดูแลรับผิดชอบ มีการกำหนดระบบการจัดการที่ดี

ในด้านสาธารณสุขภาค เพื่อให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) บ้านชะชอม ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดย กิตติชัย เจริญชัย (2548) ที่ได้กล่าวไว้ว่า จากการศึกษาระดับศักยภาพมาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางในการวางแผนพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) 8 ด้าน คือ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านการส่งเสริมการตลาด และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การทำวิจัยของ ประกอบศิริ ภักดีพิณี (2545) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนริมกว๊านพะเยา กรณีศึกษารวมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในการศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านร่องไฮ ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนกว๊านพะเยา 3) เพื่อวิเคราะห์หาข้อเสนอแนะแนวทางจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านร่องไฮ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

2.2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อ.เชียงคาน จ.เลย

จากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จึงพบว่า จากข้อมูลในการวิเคราะห์ SWOT Analysis และการประเมินคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จะได้แผนในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 3 ระยะ คือ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวระยะสั้น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวระยะกลาง และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระยะยาว โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการ ด้านการบริหารจัดการ เป็นต้น ซึ่งหากมีการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพได้

2.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว อ.เชียงคาน จ.เลย

2.3.1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ในปัจจัยต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ 6 ปัจจัย มีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมประเพณี ที่สืบทอดกันมาช้านานจนถึงปัจจุบันก็ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และแสดงถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนเชียงคาน โดยสอดคล้องแนวคิดประเภทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปะ วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2.3.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในลักษณะต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงเหตุผลต่างๆ มีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านการเข้าถึงตำแหน่งที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางไปท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจาก แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน

และง่ายต่อการเดินทางเข้าถึง เช่น บริเวณชุมชนบ้านไม้เก่า แก่งคุดคู่วัดศรีคุณเมือง และวัดท่าครก ส่วนแต่อยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักงานวิจัยของ นันทวรรณ ช่างคิด (2552) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อจัดและรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่แสดงถึงวัฒนธรรมศรีวิชัยที่อำเภอไชยาให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเส้นเดียวกันเพื่อง่ายและสะดวกต่อการเดินทางท่องเที่ยว

2.3.3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ในปัจจัยต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ 5 ปัจจัย มีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากอำเภอเชิงชัน จังหวัดเลย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติมากนัก จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวที่อำเภอเชิงชัน จังหวัดเลย ในกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยสอดคล้องแนวคิดลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักที่ว่าต้องป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวดเพื่อให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นใจ

2.3.4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในปัจจัยต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ 9 ปัจจัย มีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านมีป้ายบอกทิศทางที่ชัดเจนจากที่จอดรถไปยังแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงป้ายที่แสดงถึงสถานที่จอดรถประเภทต่างๆ เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชิงชัน จังหวัดเลย มีป้ายบอกทางที่ค่อนข้างมีความชัดเจน ถูกต้อง และครอบคลุม ทั้งนี้เกิดจากการเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน ทำให้ง่ายต่อการเดินทางเข้าถึง โดยสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของ ฉัตรชนก พิชัยกมลฉัตร (2550) ที่กล่าวไว้ว่า ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งหรือส่วนประกอบของสถานที่แห่งนั้นในการต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ที่จะเลือกเดินทางมาสู่สถานที่แห่งนั้นๆ ซึ่งแม้ว่าความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช่ว่าสิ่งดึงดูดใจหรือสิ่งตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรง แต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลมากในการเลือกตัดสินใจเลือกเดินทางมายังสถานที่นั้น ซึ่งความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะใหญ่ๆ ทั้งหมด 5 ลักษณะ ได้แก่ สภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ความปลอดภัย และฤดูกาลในการรองรับนักท่องเที่ยว

2.3.5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ในปัจจัยต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ 5 ปัจจัย มีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านการวางผังของสิ่งต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชิงชัน จังหวัดเลย มีการวางผัง แหล่งท่องเที่ยว บ้านไม้ พื้นที่ประโยชน์ใช้สอย ลานกิจกรรม ถนนคนเดิน เป็นต้น ได้อย่างดี โดยสอดคล้องกับแนวคิดหลักการและวัตถุประสงค์ของกฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองทางประวัติศาสตร์ แพลนโดย เสาวลักษณ์ พงษ์ธา โปษะนันท์ (2550) ที่กล่าวไว้ว่า การอนุรักษ์

เมืองประวัติศาสตร์ และชุมชนเมืองอื่นๆ จะต้องผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของการวางผังเมือง ผังภูมิภาคในทุกกระดับ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3.6 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ในปัจจัยต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ 5 ปัจจัย มีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยราคาค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสม เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ส่วนใหญ่ไม่ได้เก็บอัตราค่าธรรมเนียมในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพราะได้รับทั้งความคุ้มค่าและประสบการณ์ที่ดี โดยสอดคล้องกับแนวคิด Erve (2009) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมาพร้อมกับการใช้จ่ายเพื่อเพิ่มรายได้ต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม โดยที่ จะเห็นค่าในเรื่องประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เท่าเทียมกันสนับสนุนหลักการของความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์ มรดกและความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมนุษย์

2.3.7 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านการรวมกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยว ในปัจจัยต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ 5 ปัจจัย มีความเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆอยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือติดกัน เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด โดยสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาของ วาลิกา แสนคำ (2545) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนใกล้เคียง เพื่อเพิ่มศักยภาพดึงดูดใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การเสนอแนะวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว มีดังนี้

3.1.1 เพื่อพัฒนาระบบบริการพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการในทุกกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว ให้สามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

3.1.2 เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทย-ลาวในบริเวณชายแดนเพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้นำชุมชน หน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตพื้นที่อำเภอเชียงคาน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดเลยเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรที่จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับจังหวัดและระดับประเทศด้วย เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมสามารถที่จะเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ประสิทธิภาพสูงมากยิ่งขึ้นในการพัฒนา

3.2.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการตลาด เป็นต้น เพื่อเป็นการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และเป็นการกระจายรายได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน

